

stenen i hvalfvet, hvilken fyller den af de öfriga lemnade öppningen, håller ej mindre än 4.35 m. i längd. Den runda hög, som täcker grafven, är på något afstånd omgifven af en cirkelformig mur, som ligger något lägre än högen.

Till denna grupp hörande grafvar, hvilkas tak antingen är uthugget ur klippan (marken) eller bildadt af horisontala stenar, finnas i Phenicien (fig. 35)¹; ofta är gången mycket kort, stundom så kort att den knappt är märkbar. Hit höra ock många egyptiska grafvar, så väl det gamla rikets pyramidgrafvar (fig. 36) som det nya rikets klippgrafvar (fig. 37)².

Några af dessa grafvar höra till en jmförelsevis sen tid, andra äro mycket gamla, och det kan ej vara något tvifvel om, att den nu i fråga varande grafformen mycket tidigt funnits i Orienten.

* * *

Denna grafform kan förklaras på flera sätt, och det är ej osannolikt, att den verkligen uppkommit af mer än en orsak. De naturliga grottor, som mångenstädes finnas, hafva i äldre och nyare tider användts både till boningar och grafvar, och om man ville med konst skapa en sådan grotta, uppstod den form, som nu är i fråga. Den uppstod äfven, om man i en sakta sluttande bergssida urholkade³ eller om man i en stor hög anlade en graf-

¹ Perrot och Chipiez, anf. arb., III fig. 92, 93, 96—99.

² Perrot och Chipiez, I fig. 132 (Cheops' pyramid), 179—180 (Ramses II:s graf), 186 m. fl.

³ Huru man äfven i senaste tid företagit sådana arbeten, och huru jmförelsevis lätt detta kan ske i trakter, der stenen ej är hård, visas deraf att Barth, då han en gång i Cappadocien gästade en man, hvars bostad var urholkad i klippan, af sin värd hörde, att kammaren hade af en enda arbetare uthuggits på 30 dagar; rummet hade dock en längd af 25 fot med en bredd af 13 och en höjd af 10 fot. Perrot och Chipiez, anf. arb., V sid. 77, not.